

การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

Program Development Based on the Philosophy of Sufficiency Economy and Three-Fold Training for Enhancing the Public Mind of Undergraduate Students

ชัยยศ เดชสุระ และอรุณี หงษ์ศิริวัฒน์

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิตและประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง คือนักศึกษาปริญญาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน ดำเนินการทดลอง 8 วัน 3 ระยะ รวม 48 ชั่วโมง โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม แผนการจัดกิจกรรม แบบวัดจิตสาธารณะ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรม โดยวิเคราะห์ข้อมูลความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระแก่กัน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ แนวคิด องค์ประกอบ พบว่า มีหลักคิดสำคัญ คือการ
 นำเสนอประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ ด้านดำเนินการจัดกิจกรรม และมีชั้น
 การจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักไตรสิกขา 3 ขั้นตอน คือ ศีล สมาธิ และปัญญา 2) ผลการพัฒนาโปรแกรม
 พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม พบว่า (3.1) ระดับ
 พฤติกรรมจิตสาธารณะในภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 และจากการวิเคราะห์เนื้อหา มีการพัฒนาด้าน กาย ศีล จิต ปัญญา ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด
 (3.2) ผลการประเมินโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะทุกโครงการผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด (3.3) ผลการ
 ประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาโปรแกรม/สร้างเสริมจิตสาธารณะ/หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/ไตรสิกขา

Abstract

This research aimed to analyze the components of the Philosophy of Sufficiency Economy and the threefold to develop a training program for enhancing the public mind of undergraduate students and to evaluate the results of the program. The representatives were 30 undergraduate students of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. The experiment took place in three phases over eight days totaling 48 hours. The research instruments were interview forms, observation forms, questionnaires, public mind tests and the assessments of program satisfaction. The differences between the average of two samples were selected from the t-test for analysis. Content analysis was used for qualitative research.

The results of the study were as follows: 1) The results of concept components to leading the Philosophy of Economy found that the main principles were the process of learning with three steps including precepts, meditation and wisdom. 2) The program development was at the highest level. 3) The results of the program development found that: (3.1) The level of general behaviors for a public mind were statistically and significantly higher at a .05 level and the content analysis revealed that the development of physical, precepts, mental, and wisdom met the target. (3.2) The results of the program educating the public in all projects met the criteria. (3.3) The results of the program satisfied all relevant criteria.

KEYWORDS: PROGRAM DEVELOPMENT / ENHANCING PUBLIC MIND / PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY / THREE FOLD

บทนำ

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ นำไปสู่สังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์เป็นระบบทุนนิยมโดยเน้นเศรษฐกิจเป็นตัววัดปัจจัยของการเจริญเติบโต สภาพสังคมในปัจจุบันที่กำลังมุ่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้านและต่างก็มีการแข่งขันกันมากขึ้น ในขณะที่ความเจริญทางวัตถุพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่จิตใจของมนุษย์กลับไม่ได้พัฒนาให้เจริญก้าวหน้าตามวัตถุไปด้วย ประกอบกับระบบทุนนิยมทำให้มนุษย์ซึมซับเอาความเห็นแก่ตัวมาไว้ในตัวเองไม่มีความพอเพียง สังคมจึงมีแต่การแก่งแย่ง เอาัดเอาเปรียบ คิดแต่จะหาผลประโยชน์ใส่ตัวเองและครอบครองความสำนึกต่อส่วนรวมจึงน้อยลงทุกวัน ความรู้สึกเป็นสมาชิกของสังคมร่วมกันนั้นถูกตัดขาด คนในสังคมเมืองสมัยใหม่มีบุคลิกภาพแบบปัจเจกชนนิยม (Individualism) นั่นคือ เห็นแก่ตัวขาดความพอดีพอประมาณ ไม่สนใจใคร่รู้งานแต่รู้และผลประโยชน์ของตนเอง นั่นคือมีจิตสำนึกแบบปัจเจก (Individual mind) ไม่สนใจปัญหาของคนอื่น และไม่สนใจต่อกิจการที่เป็นสาธารณะประโยชน์ของชุมชนสังคม(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552)

ความเป็นปัจเจกชนนิยมเป็นสาเหตุที่ทำให้ปัญหาต่างๆ ในสังคมไม่ได้รับการแก้ไขหรือทำให้การพัฒนาใดๆ ไม่ประสบความสำเร็จถ้าคนในสังคมขาดสำนึกหรือขาดจิตสาธารณะต่อส่วนรวมจะส่งผล ให้เกิดปัญหา สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น เช่น การทำลายสาธารณะสมบัติต่างๆ ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาการทำลายทรัพยากร ธรรมชาติ ปัญหาการทุจริตคอรัปชั่น อันเนื่องมาจากความเห็นแก่ตัว ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) จึงให้ความสำคัญด้านการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลให้เป็นพลเมืองดีของสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตมีจิตสาธารณะและกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม(สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) จะเห็นได้ว่า จิตสาธารณะมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งเป็นความรับผิดชอบที่เกิดจากภายใน คือ ความรู้สึกนึกคิด จิตใต้สำนึก ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมซึ่งอยู่ในจิตใจและส่งผลมาสู่การกระทำภายนอกซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคมในทุกๆ ด้านสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิตเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าการสร้างเสริมด้านจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับอุดมศึกษา เพราะนักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาไปสู่สาขาอาชีพต่างๆ เพื่อพัฒนาประเทศ ถ้านักศึกษามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะที่สมบูรณ์แล้วก็จะสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จึงมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้นำหลักการ ทฤษฎีและหลักพฤติกรรมที่สอดคล้องเกี่ยวข้อง รวมทั้งกระบวนการต่างๆ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม มีลักษณะเป็นผู้มีจิตสาธารณะ (Public Mind) คือ

- 1) เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสาธารณะ ต่อสังคม

เสริมสุขภาพ, 2552)

จากข้อมูลดังกล่าวและด้วยปรัชญาภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่ต้องมีการกิจหลักในการผลิตนักศึกษา เพื่อทำประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และจากที่ผู้วิจัยมีความสนใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและกระบวนการในหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่มีความสอดคล้องเหมือนกันคือเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงามพอเพียง เพื่อแผ้วถางบ่มและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ซึ่งสามารถนำหลักปฏิบัติทั้ง 2 นี้มาบูรณาการในการจัดโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะจึงสนใจศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาให้ตอบสนองการพัฒนา สังคม ชุมชนท้องถิ่น และประเทศ ให้อยู่ร่วมสังคมแบบเกื้อกูลมีความสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทดลองโปรแกรมคือนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจำนวน 30 คน

2. งานวิจัยนี้เป็นโปรแกรมมุ่งเน้นสร้างเสริมจิตสาธารณะ 4 ด้าน จัดเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน คือ

- 1) ด้านตระหนัก ร่วมวิเคราะห์ รับรู้ถึงปัญหาสังคม ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิตแบบห่วงใยสังคม
- 2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์ สามัคคีเป็นกลุ่มเดียวกัน มีการแสดงออก เพื่อแผ้วเมตตาแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส
- 3) ด้านพัฒนาทักษะฝึกฝนอบรมตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) การมีวิสัยทัศน์เป็นคิดถูกต้องตามหลักเหตุผล และอุทิศตนให้ส่วนรวม
- 4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นเพื่อพัฒนาโปรแกรมคือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ด้านสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา ด้านการพัฒนาโปรแกรม ด้านการพัฒนานักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านละ 3 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมจำนวน 18 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นและสนทนากลุ่มด้านรูปแบบการจัดโครงการกิจกรรมที่ลงภาคสนามในการบำเพ็ญประโยชน์

เพื่อสังคม คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมและฝ่ายพัฒนานักศึกษา ตัวแทนนักศึกษาและผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมจำนวน 20 คน

3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองโปรแกรม ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาซึ่งได้มาโดยการรับสมัครและคัดเลือกคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดรวมจำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม ที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมจิตสำนึก

2) เอกสารที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรม ใบงาน สื่อการเรียนรู้

3) แบบวัดจิตสำนึก

4) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ก่อนใช้โปรแกรม ใช้แบบวัดจิตสำนึกกับนักศึกษา 2) ระหว่างการจัดกิจกรรม ประเมินสังเกตการณ์มีส่วนร่วม ผลการปฏิบัติงาน ใบงาน ร่วมกับการสัมภาษณ์ และ 3) หลังการทดลองใช้โปรแกรม ใช้แบบวัดจิตสำนึก และเว้นระยะเวลา 1 เดือน วัดซ้ำอีกครั้งหนึ่ง และผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ติดตามพฤติกรรมจิตสำนึกเพื่อตรวจสอบความคงทนของพฤติกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระแก่กัน (t-test for dependent samples) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1) โดยศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีองค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่เกี่ยวข้องสร้างเสริมจิตสำนึกและคุณธรรมนักเรียนปริญาบัณฑิต หลักการพัฒนาโปรแกรม และกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้สร้างเสริมจิตสำนึกจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และตรวจสอบยืนยันข้อมูลที่ได้โดยผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน

2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ด้านคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม การมีจิตสำนึก ความจำเป็นและแนวทางการสร้างเสริมจิตสำนึก นำประเด็นข้อมูลซ้ำๆ กันหรือขัดแย้งกัน มาวิเคราะห์เนื้อหา และตีความสรุป แนวทางการสร้างเสริมจิตสำนึก รวมผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 18 คน

3) ศึกษาความคิดเห็นเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดโครงการ และกิจกรรม ที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมจิตสำนึก กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปการดำเนินโครงการ ผู้ที่ให้ข้อมูลคือผู้ที่เกี่ยวข้อง กับกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม ได้แก่ อาจารย์ ผู้ใช้บัณฑิต และนักศึกษา ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ รวมจำนวน 20 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรม

1) การร่างโปรแกรม นำผลจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นรายละเอียดของโปรแกรมฉบับร่าง

2) การประเมินโปรแกรมฉบับร่างเป็นการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่างที่ได้จากขั้นที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน ด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฉบับร่าง และแบบประเมินความสอดคล้องแต่ละองค์ประกอบ ของโปรแกรมฉบับร่างนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรม

1) การวิจัยเป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวมีการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลองร่วมกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถามและการตรวจเอกสารใบงาน

2) นักศึกษากลุ่มทดลอง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการรับสมัครและคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 การประเมิน แก้ไข และปรับปรุงโปรแกรม

นำผลที่ได้ในขั้นตอนที่ 3 มาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้มีความสมบูรณ์ โดยดำเนินการดังนี้

1) ประเมินผลโปรแกรมโดยพิจารณาและตัดสินใจว่ามีข้อดีและข้อจำกัดอย่างไร

2) แก้ไขและปรับปรุงโปรแกรม โดยนำปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุง เพื่อให้โปรแกรมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ แนวคิด องค์ประกอบ พบว่ามีหลักคิดสำคัญคือ องค์ประกอบส่วนของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำประยุกต์ใช้สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา คือด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม ต้องยึดหลัก 3 ท่วง คือ 1) พอประมาณ 2) มีเหตุผล และ 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มี 2 เงื่อนไขคือ 1) ความรู้ 2) คุณธรรมส่วนองค์ประกอบของหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการจัดการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นศีลสมาธิและปัญญา

2. ผลการประเมิน การพัฒนาโปรแกรม โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และแผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบเหมาะสมสำหรับนำไปใช้สร้างเสริมจิตสาธารณะ โปรแกรมนี้ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) หลักคิดสำคัญ 3) วัตถุประสงค์ 4) โครงสร้างโปรแกรม 5) วิธีการฝึกอบรมและลักษณะกิจกรรม 6) ระยะเวลา 7) สถานที่ 8) การวัดและการประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้นักศึกษาปริญญาบัณฑิต 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านตระหนัก ร่วมวิเคราะห์ รับรู้ถึงปัญหาสังคม ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิตแบบห่วงใยสังคม

2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์ สามัคคีเป็นกลุ่มเดียวกัน มีการแสดงออก เพื่อแผ่ เมตตาแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส

3) ด้านพัฒนาทักษะฝึกฝนอบรมตนเอง
ด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้าน
ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น
คิดถูกต้องตามหลักเหตุผลเพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม

4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย
ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิด
ประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้
พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ
อย่างเหมาะสม

โครงสร้างโปรแกรมประกอบด้วย 3 ระยะ
ดังนี้ 1) ระยะที่ 1 อบรมตามหน่วยการเรียนรู้
จำนวน 5 วัน 30 ชั่วโมง มี 3 หน่วย คือ หน่วย
การเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ใส่ใจจิต
สาธารณะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน
ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ละหน่วย
ประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้
กิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม วิธีการประเมินผล
การเรียนรู้ 2) ระยะที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4
โครงการจิตสาธารณะกับการลงมือปฏิบัติเป็น
การลงภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ
2 วัน จำนวน 12 ชั่วโมง 4 โครงการ และ 3) ระยะ
ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนทำดี สานเครือข่าย
ขยายความรู้เป็นการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ความสำเร็จจากปฏิบัติจริงในพื้นที่ จำนวน
1 วัน 6 ชั่วโมงรวมโครงสร้างโปรแกรมทั้ง 3 ระยะ
จำนวน 8 วัน 48 ชั่วโมง

3. ผลการประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม
พบว่า

3.1 ระดับพฤติกรรมจิตสาธารณะในภาพรวม
สูงกว่าก่อนการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการ
วิเคราะห์เนื้อหา มีการพัฒนาด้าน กาย ศีล จิต
ปัญญาผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด 4 ประเด็น ดังนี้
1) นักศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกใช้วัตถุและ
สิ่งแวดล้อมรอบตัวรวมถึงเทคโนโลยีต่างๆ อย่าง
เห็นคุณค่า เกิดประโยชน์และเหมาะสมพอดี
พอประมาณ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น สอดคล้อง
กับการพัฒนาด้านกายตามหลักไตรสิกขา
2) นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เกื้อกูลสังคม
มากขึ้น มีระเบียบวินัย เสียสละเพื่อส่วนรวม
มากขึ้น รู้จักหน้าที่ของตน เคารพผู้อื่น ลดการ
กระทำ และไม่มีพฤติกรรมไปตามสิ่งชักจูงที่ไม่
ถูกต้อง แสดงว่ามีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สอดคล้อง
กับการพัฒนาด้าน ศีล ตามหลักไตรสิกขา
3) นักศึกษาส่วนใหญ่มีการพัฒนาด้านจิตใจให้เจริญ
องกาม ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่มากระทบ มีความ
สงบ มั่นคง มีสมาธิในการทำงาน มีความเมตตา
กรุณาต่อผู้อื่นมากขึ้น ตรงกับเงื่อนไขคุณธรรม
ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาด้าน จิต ตามหลัก
ไตรสิกขา 4) นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความรู้ รู้จักคิด
รู้จักพิจารณา รู้จักแยกแยะแก้ปัญหาตามลำดับ
ความสำคัญ มีความคิดรวบยอด เป็นขั้นตอนที่
ถูกต้องมากขึ้น ตรงกับหลักการมีเหตุผล และ
เงื่อนไขการมีความรู้สอดคล้องกับการพัฒนาด้าน
ปัญญาตามหลักไตรสิกขา ซึ่งทั้ง 4 ประเด็น
สามารถสร้างเสริมการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา

3.2 ผลการประเมินโครงการสร้างเสริมจิต
สาธารณะ ทุกโครงการผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.3 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อ
โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ ที่น้อมนำหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธ
ธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนา ในภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การที่โปรแกรมนำแนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรม โดยยึดหลัก พอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงต้องมี ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ทำให้การจัดแต่ละกิจกรรม ประยุกต์และใช้ทรัพยากร ด้านต่างๆ อย่างมี เหตุผล ได้เหมาะสม พอประมาณกับลักษณะงาน จึงทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้การดำเนิน กิจกรรมตามโปรแกรมเป็นไปอย่างเหมาะสม และเป็นระบบ จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการ พัฒนาผู้เข้าอบรมให้รู้จักคุณค่าของสิ่งต่างๆ ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญพรรณ ชูติคุุทธิ (2553) ที่ได้กล่าวไว้ว่าต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ถึง แนวคิดและประยุกต์ใช้หลักการปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน จะทำให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตที่เป็นระบบ มี หลักเหตุผล ทำสิ่งใดอย่างพอเหมาะสมเป็นผลดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมส่วนรวมและ สอดคล้องกับปริญญานิพนธ์สรารู (2551) ที่กล่าวว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดย พื้นฐานก็คือ การต้องทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน อย่างสมเหตุสมผล อีกทั้งโปรแกรมยังนำ แนวคิด การเรียนรู้ตาม หลักพุทธธรรมไตรสิกขามาจัดการเรียนรู้ ตามขั้น คีล สมภาิ ปัญญา เน้นให้ผู้อบรม มีความพร้อม ก่อนเรียนรู้ มีสมาธิแน่วแน่ขณะเรียนรู้ ใช้ความ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นขั้น เป็นระบบ จึง ช่วยลดการกระทำที่ผิดพลาดเสียหายเพราะ เข้าใจหลักการและความมุ่งหมายเรื่องใดๆ ได้ถูก ต้องสามารถ ถามได้ตอบได้ว่า ทำอะไรเพื่ออะไร หรือทำอะไรแล้วจะได้รับผลอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยให้

ความสำคัญในขั้นกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ ได้มีโอกาสวิเคราะห์ พฤติกรรมทางกายวาจาใจ ของตนเอง และตั้งศักยภาพ พลังของตนเองออก มาให้มากที่สุดในการทำกิจกรรมกับกลุ่มหรือทีม สอดคล้องกับแนวคิดของพระเทพโสภณ (ประยูร ธรรมจิตโต) (2546) ที่กล่าวว่า หลักของไตรสิกขา คือการเรียนรู้เพื่อเป็นมนุษย์ที่เต็มบริบูรณ์เพราะ ได้รับการพัฒนาทั้งทางกายและทางจิตใจที่เปี่ยม ด้วยปัญญาถ้านำแนวทางนี้มาประยุกต์ใช้จัดการ เรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการ คิดอย่างเป็นระบบ เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น เห็นความสำคัญของการทำประโยชน์เพื่อส่วน รวม สังคมก็จะเกิดสันติสุข เพราะเป็นการสร้าง เสริมให้บุคคลมีลักษณะเป็นผู้มีจิตสาธารณะ

2. การที่ผลการประเมินโปรแกรม มีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ สร้างเสริมจิตสาธารณะได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาโปรแกรมตามหลักวิชาการ โดยศึกษาความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ แนวคิดพื้นฐาน รวมทั้งหลักการและเหตุผลของ โปรแกรมที่ชัดเจน เห็นถึงความจำเป็นของการ พัฒนาโปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยมุ่งที่จะพัฒนาให้เป็น ทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับ คุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยใช้กระบวนการน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่ สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะมาช่วย พัฒนาโดยผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ 4 ขั้นตอน เริ่มจาก 1) การศึกษาและวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างโปรแกรมซึ่งประกอบ ด้วยการร่างโปรแกรม และการตรวจสอบคุณภาพ ของโปรแกรมก่อนนำไปใช้ 3) การทดลองใช้ โปรแกรม และ 4) การประเมินแก้ไขและปรับปรุง

โปรแกรม จึงทำให้โปรแกรมมีองค์ประกอบครบถ้วน เหมาะสม ในแต่ละขั้นตอนและวิธีการ ผู้วิจัยดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะมี 3 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยให้นักศึกษาที่เข้าโปรแกรมการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ และจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์ เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปรายสัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดผล โดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริง และทำโครงการจิตสาธารณะ เริ่มจากการคัดเลือกปัญหาตามลำดับความสำคัญ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการ การดำเนินการตามแผน การประเมิน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดเป็นนิสัย และโปรแกรมนี้นี้ยังมีการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเพื่อให้มีความมั่นใจ เชื่อมั่น ในการเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาสังคม ตามทฤษฎีปัญญาสังคม (Bandura, 1986) ซึ่งสอดคล้องผลงานกันของแนวคิดกับหลักพุทธธรรมไตรสิกขาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งพัฒนาคนให้มีพลังปัญญาดำเนินชีวิตที่ดั่งงามสมบูรณ์ ให้มีการทำกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม เข้าใจผู้อื่น มีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนร่วมสังคมและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับ จิรัชกาล พงศ์ภคเษียร (2550) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมใดๆ ที่ทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนารู้จักการใช้หลักการมีสมาธิและกระบวนการคิดที่เป็นระบบจะสามารถพัฒนาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความตระหนักรู้คุณค่า

ความเป็นมนุษย์ และจะส่งผลให้เกิดจิตสาธารณะอาสาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสัน สุขมาก และวรรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (2554) ที่พบว่า การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด การฝึกสมาธิ การอ่านชีวประวัติบุคคลสำคัญที่ทำความดีเพื่อสังคม และการทำงานช่วยเหลือสังคม เป็นกระบวนการสร้างเสริมโน้ตชนเชิงจิตสำนึกสาธารณะได้ ด้วยเหตุผลและองค์ประกอบดังกล่าวจึงทำให้ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมสามารถสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิตได้

3. ผลการประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม
อภิปรายได้ดังนี้

3.1 การที่ระดับพฤติกรรมจิตสาธารณะในภาพรวมของนักศึกษากลุ่มทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการวิเคราะห์เนื้อหา มีการพัฒนาด้าน กาย ศิล จิต ปัญญาผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นกิจกรรมที่ให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้ด้วยตนเอง มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และต่อเนื่อง ผ่านการเรียนรู้ 3 ระยะ ตามโครงสร้างโปรแกรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะที่ชัดเจน โดยการปรับเปลี่ยนปัจจัยภายในก่อน ได้แก่ ความคิดเจตคติ ทั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญ กับการพัฒนาโปรแกรมที่เน้นการพัฒนาจิตใจโดยใช้ปัญญา ให้มีการคิดไตร่ตรองตามหลักเหตุผล และยึดมั่นในหลักคุณธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา โดยหลักการทั้งสองนี้จะทำให้นักศึกษามีการเตรียมตัว เตรียมจิตใจ ให้มีความคิดอย่างเป็นระบบ มีความพร้อม

สอดคล้องกับแนวคิด (Haynes, 2004; Bush, 2006) ที่เน้นการพัฒนาด้านในของมนุษย์สามารถเข้าใจจิตของตนเองและเข้าใจผู้อื่นเกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ เกิดความรักต่อธรรมชาติมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม อีกทั้งเนื้อหากิจกรรมก็เน้นให้ความสำคัญของการมีความเมตตา กรุณา สามัคคีในกลุ่ม เห็นการช่วยเหลือผู้อื่นช่วยเหลือสังคมเป็นสิ่งที่ควรกระทำ มีการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยใจที่เปิดกว้าง มีความสุขรู้สึกเป็นมิตรในการเรียนรู้ ประการสำคัญ นักศึกษายังได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงของเพื่อนๆ ในการอาสาช่วยเหลือสังคมในแง่มุมต่างๆ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำดีและอยากมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้อื่นสอดคล้องกับ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538) ที่กล่าวว่า การปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมเยาวชนจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะยังเป็น “ไม้อ่อน ที่ตัดง่าย” และควรปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ ทั้งร่างกาย และจิตใจ และจากการศึกษายังพบว่า นักศึกษามีความคงทนในพฤติกรรมจิตสาธารณะเนื่องจากรูปแบบโปรแกรมใช้แนวคิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่เน้นให้บุคคลมีจิตใจที่ดี เกื้อกูล มีความเมตตาในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความสมัครใจโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยผ่านกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะอย่างเป็นขั้นตอน และยังมีการประสานเชื่อมโยงของแนวคิดต่างๆ ของการทำคุณประโยชน์เพื่อสังคม จึงทำให้สามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาเกิดจากจิตสำนึกของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547) ซึ่งพบว่า ในการพัฒนาจิตสาธารณะโดยผ่านการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ จะมีความคงทนของจิตสาธารณะ

3.2 การที่ผลการประเมินโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะทุกโครงการผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดและนักศึกษาสามารถเขียนโครงการตามแบบฟอร์มที่กำหนดได้ถูกต้องตามหลักการเขียนโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการเขียนโครงการได้ดี จึงทำให้นักศึกษาเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เริ่มตั้งแต่กระบวนการสำรวจและคัดเลือกปัญหาที่มีลำดับความสำคัญก่อนหลัง การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การวางแผนหาแนวทางพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา การลงมือปฏิบัติจริง การสรุปผลและการประเมินโครงการซึ่งหลังจากการทำโครงการจากการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้วิจัยพบว่า นักศึกษารู้สึกภูมิใจ อยากทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น มีการพัฒนาพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะที่เกิดจากการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เช่น จะเลือกใช้วัสดุหรือวัตถุและสิ่งแวดล้อมรอบตัว อย่างเห็นคุณค่า เหมาะสมพอดี พอประมาณ มีพฤติกรรมที่มีลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะแสดงถึงความสามัคคีกัน เกื้อกูลสังคมมากขึ้น มีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่ที่ตระหนักว่าตนมีความสำคัญต่อสังคม เคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีสมาธิในการทำงานดีขึ้น มีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่นมากขึ้น รู้จักคิด รู้จักพิจารณา รู้จักแยกแยะแก้ปัญหาตามลำดับความสำคัญ มีความคิดรวบยอด มีระบบความคิดเป็นขั้นตอน เสียสละทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาด้าน กาย ศีล จิต และปัญญาตามหลักไตรสิกขา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะมากขึ้น สอดคล้องทฤษฎีพัฒนานิสิตนักศึกษาของซิกเกอร์ริงก์ที่ว่า นิสิตนักศึกษา รู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มี

ความคิดมีวิจารณ์ญาณในการรับรู้การเชื่อและการปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองแต่ก็ยังยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบกับประสบการณ์และความรู้ความคิดเห็นของตนด้วยเพื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม (Chickering & Reisser, 1993) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เบญจวรรณ รอดแก้ว (2553) ที่ศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จากการทำโครงการกิจกรรมพัฒนาสังคมพบว่า การใช้โครงการพัฒนาสังคมเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย สามารถทำให้นักศึกษามีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น ด้วยการที่นักศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้ และระดมความคิดมีส่วนร่วมในการเลือกโครงการเพื่อพัฒนาสังคมด้วยตนเองจึงทำให้การดำเนินโครงการต่างๆ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกโครงการ

3.3 การที่นักศึกษามีความพึงพอใจในโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้แต่ละหน่วยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ได้เรียนรู้คู่กับการปฏิบัติจริง และให้นักศึกษามีส่วนร่วมทุกกิจกรรมเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยน มีการทำกิจกรรมใช้การเคลื่อนไหว สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้รู้สึกเป็นกันเองมีกิจกรรมแตกต่างจากชั้นเรียนปกติ รู้สึกผ่อนคลายมีการวิเคราะห์ผู้เข้าโปรแกรม โดยการจัดกลุ่มตามความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการบูรณาการ เน้นการคิด (ทักษะการคิด ลักษณะการคิด และกระบวนการคิด) การฝึกทักษะ การปฏิบัติจริง และการสร้างองค์

ความรู้ด้วยตนเอง มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เข้าโปรแกรม ได้พัฒนาด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ มีแผนการจัดกิจกรรมเป็นพลวัต (Dynamic) คือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมให้เกิดความรู้ และเจตคติ และทักษะ และโปรแกรมยังนำวิธีการเรียนรู้แบบไตรสิกขานั่นกระบวนการคิดอย่างมีขั้นตอน มีการฝึกคิดจากขั้นสมาธิและปัญญา ฝึกการวิเคราะห์แก้ปัญหาเป็นขั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวน พิรุณสาร (2549) ซึ่งพบว่า สิ่งที่สามารถประยุกต์ใช้กับหลักความเสมอภาคความเท่าเทียมและความเป็นธรรมคือคำสอนที่เกี่ยวกับจุดหมายสูงสุดของชีวิตและแนวทางการดำเนินชีวิตประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา และสอดคล้องกับ บุญประเสริฐ สังข์เงิน (2550) ได้ศึกษาคุณภาพการศึกษาที่บูรณาการหลักไตรสิกขาด้านพัฒนา กาย ศีล จิต และปัญญา พบว่า สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าซักถาม กล้าโต้แย้ง กล้าแสดงออก รู้จักคิดวิเคราะห์ มีความคิดหลากหลาย จะเห็นได้ว่า การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเข้ามาช่วยพัฒนาจัดระบบผ่านกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ 3 ขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ทำให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถทำกิจกรรมการแก้ปัญหาตามขั้นตอน มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีในกลุ่ม เห็นได้จากการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม และขยายผลโดยร่วมกันคิด ออกแบบการทำโครงการเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะให้กับนักศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกษม วัฒนชัย. (2550). เอกสารประกอบการปาฐกถาพิเศษ “เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา”.
คมสัน สุขมาก และวรรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา. (2554). การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์
เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2550). การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในอุดมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นไม้งจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง. (2551). จิตสำนึกสาธารณะสร้างได้. วารสารการบริการตน. 29(2):80-83.
บุญประเสริฐ สังข์เงิน. (2550). การศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1. กาญจนบุรี: สุวีริยาสาส์น.
เบญจวรรณ รอดแก้ว. (2553). การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
จากการทำโครงการกิจกรรมพัฒนางานสังคม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 2(3):79-91.
ปรียานุช พิบูลสรารุณ. (2551). เพิ่มผลผลิตอย่างพอเพียงในสถานศึกษาในโรงเรียนสร้างคนต้นแบบ
คุณภาพเล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งประเทศไทย.
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2545). การศึกษาฉบับง่าย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ
พุทธธรรม.
พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2546). ทิศทางการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
เพ็ญพรรณ ชูติวิศุทธิ. (2553). การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนระดับ
ปริญญาตรี. วารสารร่มพญักษ์. 28 (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม).
ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2547). รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสำนึก
สาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.
2555-2559). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2552, 7 กันยายน). มติชนรายวัน

